

УДК 657

ОЛЕЙНИК А.О.

МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Господарська діяльність підприємств пов'язана з розрахунковими операціями, які можуть зумовити утворення зобов'язань. Зобов'язання за своєю суттю є залученими із зовнішніх джерел коштами, які дають можливість розширювати господарську діяльність підприємства, забезпечуючи при цьому зростання його прибутковості, а отже, й збільшення власного капіталу.

Ключові слова: методика, організація, облік, аналіз.

Доказано, что в современных условиях пандемия COVID-19 затронула жизнь людей во всем. Хозяйственная деятельность предприятий связана с расчетными операциями, которые могут вызвать образование обязательств. Обязательства по своей сути являются привлеченными из внешних источников средствами, позволяющими расширить хозяйственную деятельность предприятия, обеспечивая при этом рост его доходности, а следовательно, и увеличение собственного капитала.

Ключевые слова: методика, организация, учет, анализ.

The economic activity of enterprises is associated with settlement operations, which may lead to the formation of liabilities. Liabilities are, in essence, borrowed funds from external sources, which make it possible to expand the business of the enterprise, while ensuring the growth of its profitability and, consequently, increase equity.

Key words: methodology, organization, accounting, analysis.

Актуальність теми. Господарська діяльність підприємств пов'язана з розрахунковими операціями, які можуть зумовити утворення зобов'язань. Зобов'язання за своєю суттю є залученими із зовнішніх джерел коштами, які дають можливість розширювати господарську діяльність підприємства, забезпечуючи при цьому зростання його прибутковості, а отже, й збільшення власного капіталу. Водночас на сучасному етапі розвитку економічних відносин безконтрольний ріст зобов'язань, особливо поточних, може загрожувати втратою підприємством його фінансової стійкості та платоспроможності. Тому перед суб'єктами господарювання гостро постають питання щодо обґрунтованості виникнення заборгованості, недопущення прострочення термінів її погашення або доведення заборгованості до стану безнадійної, правильного та достовірного її відображення в бухгалтерському обліку і звітності, здійснення контролю за виникненням і

погашенням зобов'язань тощо. Тому обрана тема є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням щодо обліку, аналізу та аудиту поточних зобов'язань присвячено праці вітчизняних авторів, як: М.С. Білик, Ф.Ф. Бутинець, С.П. Бубенко, О.Д. Гудзінський, Ю.В. Захарова, Г.Г. Кірейцев, О.В. Лишиленко, В.Ф. Максимова, Л.В. Нападовська, В.В. Сопко, Т.І. Тесленко, Н.М. Ткаченко, О.Е. Ширягіна та інших.

Постановка завдання. В сучасних умовах своєчасне погашення зобов'язань визначає стабільність розвитку підприємства. Тому прийняття управлінських рішень здійснюється на підставі інформації про поточні зобов'язання, що формується у системі бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим виникає необхідність вдосконалення теоретичних і методичних аспектів визнання, класифікації, документування, оцінки та

© Олейник А.О., 2021

відображення поточних зобов'язань у системі бухгалтерського обліку та визначення їх впливу на платоспроможність підприємства в сучасних умовах господарювання. Метою дослідження є організація, облік та аудит поточних зобов'язань підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах господарювання та ведення аудиту за Міжнародними стандартами постійно виникають питання щодо достовірності облікової інформації. Завдання аудиту – оцінка інформації, наведеної в бухгалтерських документах, і надання аудиторського висновку.

Аудит поточних зобов'язань – один із напрямів аудиторської перевірки, який направлений на оцінку системи бухгалтерського обліку та виявлення зловживань і помилок. Особливого стандарту, яким би регламентувався аудит поточних зобов'язань, немає, однак існують Міжнародні стандарти аудиту, які регламентують окремі етапи аудиторської перевірки. До поточних зобов'язань належать також ті зобов'язання, які будуть погашені при звичайному ході операційного циклу підприємства або які повинні бути погашені протягом 12-ти місяців з дати балансу[1].

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку поточні зобов'язання включають:

- 1) короткострокові кредити банків;
- 2) поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;
- 3) кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги;
- 4) поточну заборгованість за розрахунками з одержаних авансів;
- 5) поточну заборгованість за розрахунками з бюджетом;
- 6) поточну заборгованість з позабюджетних платежів;
- 7) поточну заборгованість за розрахунками зі страхування;
- 8) поточну заборгованість за розрахунками з оплати праці;
- 9) поточну заборгованість за розрахунками з учасниками;

10) поточну заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків;

11) інші поточні зобов'язання.

Короткостроковий кредит є одним із видів кредиту, термін якого під час користування ним не перевищує 12 місяців. Він задовольняє короткочасні потреби позичальника в позичкових засобах. Цей вид кредиту в даний час виступає переважно у грошовій формі. Такий вид кредиту підприємства отримують для придбання товарно-матеріальних цінностей (сировини, готової продукції, товарів), застосовують під час розрахунків з векселями. У сільському господарстві короткострокові кредити широко використовуються для сезонних витрат: придбання нафтопродуктів, насіння, добрив, ремонту техніки [2]. Короткострокові кредити у разі несвоєчасного їх погашення можуть переходити в середньострокові та довгострокові. При науково обґрунтованому підході до необхідності отримання позики потрібно скласти розрахунок планової потреби у короткострокових кредитах.

В основу науково обґрунтованої методики розрахунку планової потреби в короткострокових позичках покладені такі показники:

- 1) витрати в окремих галузях господарства;
- 2) витрати незавершеного виробництва;
- 3) витрати майбутніх періодів;
- 4) наявність виробничих запасів;
- 5) заборгованість за відвантажені товари, термін оплати яких не настав;
- 6) кредитовані товарно-матеріальні цінності, витрати і засоби в розрахунках;
- 7) кредиторська заборгованість;
- 8) потреба в кредиті.

Аудит поточних зобов'язань передбачає перевірку дотримання правильності відображення в обліку методологічних засад формування інформації про поточну заборгованість підприємства перед іншими підприємствами й організаціями, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Правильна та точна оцінка поточних зобов'язань проводиться на основі опрацювання договорів і документів, у яких

підтверджується її зміна. Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» поточні зобов'язання на дату балансу оцінюються за вартістю погашення [3].

Висновок. Необхідність проведення аудиту поточних зобов'язань обумовлюється потребою в достовірній інформації про заборгованість підприємства перед кредиторами за отримані товари, роботи, послуги. Методику аудиту поточних зобов'язань розкрито в розрізі кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на таких етапах аудиторської перевірки: підготовчому, плануванні аудиту, отриманні аудиторських доказів та формуванні висновку аудитора[4].

Склад і зміст аудиторських процедур для перевірки кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги наведено в розробленій організаційноструктурній

Список літератури:

- 1 Тарасенко Н. В. Економічний аналіз промислового підприємства / Н. В. Тарасенко. – Львів . 2010. 386 с.
- 2 Гудзинський О. Д. Інституційне забезпечення результативної системи управління розвитком аграрного сектора економіки . 2013.
- 3 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», що затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 р. № 20 [Електронний ресурс].

моделі проведення аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками. Її використання забезпечить послідовність проведення аудиту й отримання необхідної інформації. Виділення об'єкта, суб'єкта, джерел інформації аудиторських процедур та узагальнення результатів дасть змогу сконцентрувати увагу аудитора на ключових моментах аудиторської перевірки поточних зобов'язань та є основою для розробки методики аудиту за іншими видами поточних зобов'язань [5]. Робочі документи для проведення аудиторської перевірки поточних зобов'язань з урахуванням вимог Міжнародних стандартів аудиту дадуть змогу оперативно та своєчасно отримувати інформацію, проводити перевірку, виявляти можливі порушення

4 Кіндрацька Г.І., Захарова Ю.В. Економічний аналіз: теорія і практика: Підручник / за ред. проф. Ю.В. Захарова. - Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 440 с.

5 Петряєва З.Ф. Організація і методика економічного аналізу. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / З.Ф. Петряєва, Г.Г. Хмеленко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. – 236 с. (Укр.мов.).

Бібліографічні описи/Библиографические описания/Bibliographic descriptions

Методика та організація обліку аналізу та аудиту поточних зобов'язань / А.О. Олейник // Електронна збірка наукових праць «Е-КОНОМІКА». – Х. :НТУ «ХПИ». – 2021. - № 1(5). – С. 67-69

Методика и организация учета анализа и аудита текущих обязательств / А.А. Олейник. // Электронный сборник научных работ «Е-КОНОМІКА». - Х. : НТУ «ХПИ». - 2021. - № 1(5). - С. 67-69

Methods and organization of accounting analysis and audit of current liabilities / А.О. Oleynyk. // Electronic collection of scientific papers "E-CONOMICS". – Kharkiv : NTU "KhPI". - 2021. - № 1(5). - P. 67-69

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Олейник Аліна Олексіївна – студентка, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», e-mail: alinaoleynik99@gmail.com

Олейник Алина Алексеевна – студентка, Национальный технический университет "Харьковский политехнический институт", e-mail: alinaoleynik99@gmail.com

Oleynyk Alina Oleksiivna - student, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", e-mail: alinaoleynik99@gmail.com

Посилання на статтю / Reference to the journal article:

МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ [Електронний ресурс] / А.О. ОЛЕЙНИК // «Е-КОНОМІКА». Електронна збірка наукових праць. – 2021. – № 1 (5). – С. 67-69. – Режим доступу до журн.: <http://e-conomics.hpi.kh.ua/index.php/journal/article/view/91>